

Támogassa jövedelemadója 2%-ával az EMT-t!

Idén is az adófizető állampolgárok felajánlhatják 2013-ban keletkezett jövedelmük adójának 2%-át valamely civil szervezetnek.

Az adótörvény (Cod Fiscal) X. fejezet 84. cikkely 2. bekezdésében foglaltak szerint minden adófizető személy rendelkezhet a befizetett jövedelmi adójának 2%-áról és átutalhatja azt egy non-profit szervezetnek. Tulajdonképpen az államkasszába már befizetett jövedelemadó összegének egy részét maga az adófizető átirányíthatja egy civil szervezet költségvetésébe. A gazdasági szakértők úgy is értelmezik ezt a rendelkezést, mint az állam közvetett támogatását a civil szervezetek számára, amelynek keretében maga az adófizető polgár döntheti el, kit szeretne támogatni.

Azok az adófizetők, akik civil szervezeteket szeretnének jövedelemadójuk két százalékának megfelelő összeggel támogatni, ki kell töltsék és aláírják a 2%-os támogatás átirányításáról rendelkező űrlapot. Azon személyek, akik csak fizetésük után adóznak, a 230-as nyomtatványt kell kitöltsék, akiknek más forrásból (ingatlan bérbeadása, szerzői jogdíj, stb.) származó jövedelmük is van, a 200-as nyomtatványt kell kitölteniük és a körzeti adóhivatalhoz eljuttatniuk. A Társaságunk adataival kitöltött űrlapok az EMT honlapjáról is letölthetők: www.emt.ro.

Amennyiben Ön nem tudja pontosan a befizetendő jövedelemadója 2%-át, az illető sort hagyja üresen, az adóhatóság kiszámolja majd a pontos összeget. Fontos az EMT adatait beírni a megfelelő helyre:

Denumire entitate nonprofit

Societatea Maghiară

Tehnică-Științifică din

Transilvania-EMT

Cod de identificare fiscală

al entității nonprofit **5646615**

Cont bancar (IBAN)

RO69BTRL01301205A34952XX

A kitöltött űrlapokat 2014. május 25-ig kell benyújtani vagy postázni a körzeti adóhivatalhoz.

Köszönjük támogatásukat!

Hevesy György Kémiaverseny 2014

Az EMT Kémia szakosztálya idén is megszervezte a Hevesy György Kémiaversenyt a VII-es és VIII-os tanulók számára. A verseny első fordulóján nagyon sok erdélyi iskola vett részt ebben az évben is, közel 350 tanuló mérte össze tudását a helyi szakaszon. Az első forduló legjobbjai, 30 diák jutott el az erdélyi döntőre, melyet ebben az évben Déván tartottunk, a Téglás Gábor Elméleti Líceumban, ahol Heius Ágnes, kémia szakos tanár vállalta a verseny szervezését. A versenyzők Erdély különböző városából, iskoláiból érkeztek és pénteken gyülekeztek Déván az iskola bentlakásában.

Szombaton reggel, az ünnepélyes megnyitón a versenyzőket a dévai iskola igazgatója, Kocsis Attila és a Magyar Természettudományi Társulat ügyvezető igazgatója, Dr. Tardy János köszöntötte.

Az írásbeli feladatokra 2 óra állt rendelkezésre, és ezt követte a laborgyakorlat, mely a verseny talán legérdekesebb részét jelentette.

A verseny napján a diákok és tanárok meglátogatták Déva várát, valamint a város nevezetesebb épületeit.

Délután volt a verseny legizgalmasabb, várva várt pillanata, az eredményhirdetés.

VII. osztály

I. díj – Erős Gergely, Petru Maior Technológiai Líceum, Szászrégen

(tanárai: Gorbai Mária Melinda, Fancsali Gábor)

II. díj – Varga Adolf, Antos János Általános Iskola, Réty (tanára: Bajka Mária)

III. díj – Vezsenyi Ákos, Ady Endre Elméleti Líceum, Nagyvárad (tanára: Ciubotariu Éva)

Dicséret – Enyedi Ervin, Aranyosegerbegyi Általános Iskola (tanára: Nyitrai Apollónia)

VIII. osztály

I. díj – Silaghi Roland, Augustin Maior Gimnázium, Szászrégen (tanára: Silaghi Melinda)

II. díj – Jakabffy Balázs, Ady Endre Elméleti Líceum, Nagyvárad (tanára: Takács Tünde)

III. díj – Lőrincz Barna, Sövény Elek Technológiai Líceum, Gyergyóalfalu

(tanára: Kiss Arnold)

Dicséret – Benkő Zoltán, Mikes Kelemen Elméleti Líceum, Sepsiszentgyörgy

(tanára: Nagy Emese)

A nyertesek boldog izgalommal vették át diplomáikat és a jutalom csomagokat.

Gratulálunk a díjazottaknak és felkészítő tanáraiknak.

Az első két helyezett a VII., illetve a VIII. osztályból tovább versenyzik a magyarországi döntőn, amire 2014. május 30. - június 1. között kerül sor, Egerben.

Érdeemes versenyezni, érdemes kicsit rádolgozni és részt venni a Hevesy Kémiaversenyen, hiszen többet tudhatunk meg a kémiáról, erről ez érdekes tantárgyról, kísérletezhetünk, ismerkedhetünk kollégákkal, városokkal, iskolákkal.

Gratulálunk a szervezőknek, köszönjük a felkészítő tanároknak, versenyzőknek ezt a kitenő napot.

Jövőre is érdeklődj, készülj a versenyre, és találkozzunk az Erdélyi döntőn!

EMT-KONFERENCIÁK

**XVIII. Nemzetközi
Építéstudományi
Konferencia – ÉPKO 2014**
2014. június 12-15., Csíksomlyó,
Jakab Antal Tanulmányi Ház

Szervezők:

Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT),
Építéstudományi Szakosztály

Elnök:

Dr. Köllő Gábor, az Építéstudományi Szakosztály elnöke

Program:

- csütörtök, június 12.
- érkezés, regisztráció, közös vacsora
- péntek, június 13.
- egész napos szakmai kirándulás idegenvezetővel
Borszék és környékén
- szombat, június 14.
- plenáris előadások, szekció előadások
  - cégbemutatók
  - díszvacsora
- vasárnap, június 15.
- hazautazás

Szekciók (a beérkező előadások függvényében):

- Acélszerkezetek
- Építéstechnológia, építésszervezés
- Építészet
- Építőanyagok
- Épületgépészet
- Hidépítés
- Környezetvédelem
- Lakásépítés
- Népi építészet
- Útépítés
- Vasbetonszerkezetek
- Vasútépítés

A konferencia hivatalos nyelve: magyar

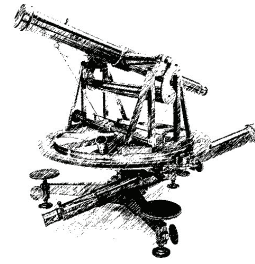
Határidők:

Regisztrációs űrlap beküldése: 2014. április 30.
Előadás bejelentő űrlap
és teljes előadás beküldése: 2014. április 30.
Cégbemutató űrlap beküldése: 2014. április 30.

Bővebb információk és regisztráció: <http://epko.emt.ro/>
illetve az EMT titkárságán tel./fax: +40-264-594042,
+40-264-590825, mobil: +40-744-783237.
Kapcsolattartó személy: Miklós Beáta (beata@emt.ro).

www.emt.ro

emt@emt.ro

XV. Földmérő Találkozó
2014. május 15-18., Arad

A konferencia célja: kapcsolatteremtés a bel- és külföldi szakemberek és intézmények között, a hazai szakemberek ismereteinek, tájékozottságának bővítése a jelen és jövőbeli szakmai megoldásokba való gyors és hatékony bekapcsolódása, a változó szakmai követelmények nyomán követése, valamint a szakembereink jelen piaci körülmények közötti érvényesülési esélyeinek, a szakmai etika szükségességének és hatásainak elemzése.

A konferencia tudományos bizottsága

- Dr. Ferencz József, az EMT Földmérő Szakosztályának elnöke
- Dr. Ádám József, akadémikus, a Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság (MFTTT) elnöke, Budapest
- Dr. Mihály Szabolcs, a Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság (MFTTT) alelnöke, Budapest
- Dr. Mélykúti Gábor, a Nyugat-Magyarországi Egyetem Geoinformatikai Karának dékánja
- Dr. Csemniczky László, GITA Műszaki Térinformatika Egyesület elnöke, Budapest
- Márton Huba, Geotop Kft., Székelyudvarhely
- Dr. Rákossy Botond József, Topo Service Rt., Csíkszereda
- Dr. Suba István, Nagyváradi Egyetem

A konferencia témája**A SZAKMAI FEJLŐDÉS ÚTJÁN**

- A szaktudás és eszköztár kapcsolata
- A hozzáértés és szakmai biztonság alapja a tudomány és technológia vívmányainak ismerete és alkalmazása
- Elért eredményeink bizonyítják szakmai fejlődésünket

A konferencia programja

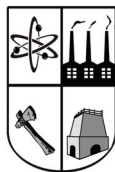
május 15., csütörtök: – délután regisztráció, elszállásolás
május 16., péntek: – egész napos szakmai kirándulás
május 17., szombat: – konferencia megnyitó
– előadások
– cégbemutatók
– díszvacsora
május 18., vasárnap: – hazautazás

Az egész napos szakmai kirándulás útvonala:

Arad (Szabadság szobor) – Világos (Bohus-kastély) – Pankota (a fégyverletétel helyszíne a szőlősi pusztán, Sulkovszky grófok kastélya, Csiky Gergely emléktábla, Asboth Oszkár szülőháza) – Lippa (ebéd) – Máriaradna (barokk kegytemplom) – Solymosi vár – Ópálos (Wine Princess borpince-látogatás, borkóstoló) – Óthalom (Árpád-kori megyeszékhely romjai) – Arad.

Bővebb információk, jelentkezési és előadás-bejelentő lapok a <http://geodezia.emt.ro/> honlapon találhatóak.

Kapcsolattartó személy: Pap Tünde (tunde@emt.ro).

VII. Tudomány- és Technikatörténeti Konferencia

Szilágysomlyó
2014. június 26–29.

A konferencia célja:

- évenkénti rendszerességgel fórumot teremteni a tudomány- (matematika, műszaki- és természettudományok) és technikatörténettel foglalkozó Kárpát-medencei kutatók számára,
- tudományos és technikai örökségünk bemutatását az Európai Kultúrutak mozgalmának törekvéseihez illeszteni.

Tematikák: matematika és természettudományok története, bányászattörténet, ipartörténet, a technika és technológiák története (ide tartozik például az építészeti technológiák története is).

Jelentkezni lehet önálló kutatási eredményeket bemutató tudomány- és technikatörténeti előadásokkal vagy poszterekkel a matematika és a természettudományok története, bányászattörténet, ipartörténet, a technika és technológiák történetének bármelyik területéről.

A konferencia programja:

június 26., csütörtök:	– délután regisztráció, elszállásolás
június 27., péntek:	– egész napos szakmai kirándulás
június 28., szombat:	– konferencia megnyitó – előadások – díszvacsora
június 29., vasárnap:	– hazautazás

Kirándulás tervezett útvonala:

Szilágysomlyó–Szilágynagyfalu (református műemléktemplom, MAJOR Miklós sírjának megkoszorúzása)–Szilágybagos (termálfürdő)–Tuszatelke (görög katolikus műemlék-fatemplom)–Csucsá (vasútállomás, Boncza–Goga-kastély)–Krasznahorvát (református műemléktemplom)–Kraszna (református műemléktemplom)–Varsolc (Kraszna-víztározó)–Haraklány (kőfejtő)–Sarmaság (a szénbányászat nyomai)–Szilágylompért (református műemléktemplom, Séra-kúria)–Somlyó-újlak (református műemléktemplom)–Szilágysomlyó (Báthory-vár, római katolikus műemléktemplom).

Jelentkezési határidő: 2014. május 26.

Regisztráció és további információk: <http://tk.emt.ro/>, illetve érdeklődni lehet az EMT kolozsvári titkárságán a +40-264-5904042, 590825 telefonszámokon.

Kapcsolattartó személy: Miklós Beáta (beata@emt.ro).

Beszámoló a MÁRTONFI Lajos Emlékkonferenciáról

A rendezvényre Kolozsvárt, 2014. február 15-én, a Bocskai-ház Óváry-terében került sor, az ünnepelt halálának 105 éves évfordulója (1908. december 20.) kapcsán. A rendezők a Kolozsvári Akadémiai Bizottság (Földtani Szakbizottság), az Erdélyi Múzeum-Egyesület (Természettudományi Szakosztály), az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (Tudomány- és Technikatörténeti Szakosztály, illetve Földtani Szakosztály), a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem és a Koch Antal Földtani Társaság. A rendezvényt SZAKÁCS Sándor, a KAB Földtani Szakosztályának elnöke, KÁSA Zoltán, a Sapientia EMTE Szenátusának elnöke, egyben az EMT Tudomány- és Technikatörténeti Szakosztályának társelnöke, KÉKEDY-NAGY László az EME Természettudományi Szakosztályának elnöke és WANÉK Ferenc rendező nyitották meg.

A konferenciára kevés (nagyjából 30), de lelkes és kitartó résztvevő jött el. A műsoron 5 előadás volt. WANÉK Ferenc MÁRTONFI Lajos életéről és munkásságáról beszélt, GÁL Ágnes PRINZ Gyula közép-ázsiai kőzetmintagyűjteményének sorsát mutatta be, MÁRTON István a kelet-szerbiai endogén érteklepekről érkezett, TÖRÖK Edina a Kolozsvár környéki löszanyag-szerűek faunájával ismertette meg a hallgatóságot, végül VALLASEK István a fotovillamos naperóművek hazai térhódítását esetezte.

A rendezvény záróakkordjaként, MIKLÓS György gitáros CSEH Tamásdalokat adott elő. Ezt követően, állófogadáson vettek részt a megjelentek, a szomszédos teremben megterített asztalok mellett, nagyon jó hangulatban folytatva beszélgetést az Emlékkonferencia felvetett kérdésekkel kapcsolatban. Együttal alkalom adódott az idősebb kutatók, szakemberek és a fiatalok közötti közvetlen kapcsolatok építésére.

Az Emlékkonferencia összességében nagyon sikeresnek mondható, ezzel kapcsolatban kivétel nélkül minden résztvevő kifejezte szóban is dicséret véleményét a tudományos előadások záró perceiben és az állófogadáson.

-ek-enc

Kései krónika a 15. Székelyföldi Geológus Találkozóról

A rendezvényre 2013. október 24–27. között került sor, Kézdivásárhelyen. A rendezők, BARTHA Zsolt és KOVÁCS Alpár, derekasan megállták a helyüket, köszönet érte.

A hagyományos szakmai kirándulásra 25-én került sor. A résztvevők a sepsibükkszádi kőfejtő és a Bükkszád–Málnásfürdő környéki kismélységű magmás kőzetek föld- és ásványtanával, a Csomád-hegy D-i peremének vulkáni anyagával, valamint a Torja-fürdő forrásaival és a környék szulfátosodott kőzeteinek ásványvilágával ismerkedhettek, SOÓS Ildikó, KRISTÁLY Ferenc és SZAKÁLL Sándor szakmai vezetése mellett.

A másnapi előadás-maraton – melynek házigazdája a kézdívásárhelyi Incze László Céhtörténeti Múzeum volt –, a plenáris-ülés nagy érdeklődéssel fogadott két, a Persányi-hegységre vonatkozó vulkanológiai dolgozatának bemutatásával kezdődött. HARANGI Szabolcs az itteni bazaltok keletkezéséről és időbeni alakulásáról, SZAKÁCS Sándor pedig, a bazaltvulkanizmus által kihajított anyagok ballisztikájáról beszélt. A szekció-előadásokon 22 dolgozat bemutatására került sor, három poszter-bemutatóval együtt. A krónikáiról csak ezek felén lehetett hallgató, így kiemelni érdemszerűen, nem tartja lehetségesnek az azt megérdemlő előadásokat, teljes leltárunk pedig meghaladja a beszámoló térkeretét. Annyi viszont nyugodt lélekkel elmondható, hiszen ezt többen megfogalmazták, hogy az eddigi egyik legjobb, legszínvonalasabb rendezvénye volt a sorozatnak.

Viszontlátásra Aranyosszéken, Várfalván.

WANÉK Ferenc

DIÁKRENDEZVÉNYEK

Nemes Tihamér Informatikai Tanulmányi Verseny

Döntő, 2014. március 1.

A Neumann János Számítógép-tudományi Társaság által szervezett Nemes Tihamér Informatikai Tanulmányi Verseny döntőjére 2014. március 1-én került sor Budapesten, az ELTE Informatikai Karán. Az erdélyi csapat 13 diákját Kubánda Miklós tanár úr kísérte el a versenyre. Az utazás zökkenőmentes volt, késő délutánra érkeztek meg a versenyzők a Tulip Inn Budapest Millennium Hotelhez, ahol kitűnő szállással és bőséges estebéddel fogadták őket.

A döntőn a diákok a következő eredményeket érték el:

I. Korcsoport (V–VIII. osztály)

- 22. hely: *Orosz Kelemen*, Bartók Béla Elméleti Líceum, Temesvár, felkészítő tanára: Mauzer Erika
- 32. hely: *Szász Tamás*, Bartók Béla Elméleti Líceum, Temesvár, felkészítő tanára: Mauzer Erika
- 34. hely: *Bokor Zoltán*, Bartók Béla Elméleti Líceum, Temesvár, felkészítő tanára: Mauzer Erika

II. Korcsoport (IX–X. osztály)

- 7. hely: *Kovács Tamás*, Kölcsey Ferenc Főgimnázium, Szatmárnémeti, felkészítő tanára: Demeter Csaba
- 43. hely: *Magdó Sándor*, Bolyai Farkas Elméleti Líceum, Marosvásárhely, felkészítő tanára: Ignát Anna
- 45. hely: *Jurca Eduárd*, Mihai Eminescu Főgimnázium, Nagyvárad, felkészítő tanára: Kelemen Erzsébet
- 59. hely: *Sütő Ágoston*, Bolyai Farkas Elméleti Líceum, Marosvásárhely, felkészítő tanára: Ignát Anna
- 83. hely: *Benye Tamás Ferencz*, Kölcsey Ferenc Főgimnázium, Szatmárnémeti, felkészítő tanára: Demeter Csaba

III. Korcsoport (XI–XII. osztály)

- 12. hely: *Csutak Balázs*, Székely Mikó Kollégium, Sepsiszentgyörgy, felkészítő tanára: Jakab Tibor
- 22. hely: *Sandy Bálint-Mátvás*, Márton Áron Gimnázium, Csíkszereda, felkészítő tanára: Demeter István-Hunor
- 22. hely: *Kolumbán-Antal György*, Tamási Áron Gimnázium, felkészítő tanára: Godra Hajnal
- 24. hely: *Gál Béni*, Székely Mikó Kollégium, Sepsiszentgyörgy, felkészítő tanára: Kubánda Miklós, Gábor Béla
- 37. hely: *Képes Tamás-Zsolt*, Kölcsey Ferenc Főgimnázium, Szatmárnémeti, felkészítő tanára: Demeter Csaba, Bálint Zsuzsa

A diákoknak és a tanároknak gratulálunk a kiváló eredményekhez, és további eredményes munkát kívánunk!

MIKLÓS Beáta, programszervező

Irinyi János Kémiaaverseny

I. és II. forduló

– beszámoló –

Az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság – EMT a 2013/2014-es tanévre is meghirdette a középiskolásoknak szóló Irinyi János Kémiaaversenyt. A versenyek célja: a kémia megszerettetése, tehetséggondozás, tehetségnevelés (problémamegoldó, megfigyelő, kísérletező képességek fejlesztése).

A IX–XI. osztályos diákoknak szóló Irinyi János Kémiaaverseny II. fordulója – erdélyi döntője – 2014. március 13-án, csütörtökön került megrendezésre a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kémia és Vegyész-mérnöki Karán. A verseny első fordulóján 150 tanuló vett részt Erdély különböző iskoláiból, akik közül a legmagasabb pontszámot elért első 20 diák vehetett részt az erdélyi döntőn.

A jelen levő diákokat és kísérő tanáraikat Dr. Majdik Kornélia, az EMT Kémia Szakosztályának elnöke, a BBTE, Kémia és Vegyész-mérnöki Karának dékán helyettese köszöntötte a verseny megnyitóján.

Az írásbeli vizsga után gyakorlati próbán mérettettek meg a diákok.

A legjobb eredményt elért hat diák részt vehet a verseny magyarországi döntőjén, melyet a Magyar Kémikusok Egyesülete szervez. A magyarországi döntő időpontja és helyszíne 2014. április 25–27., Szeged.

A nyertesek:

- I. díj – Dudás Norbert, Nagyvárad, Ady Endre Líceum (X. oszt.) felkészítő tanára Ciubotariu Éva;
- II. díj – Divin Péter, Nagyvárad, Ady Endre Líceum (IX. oszt.) felkészítő tanára Ciubotariu Éva;
- III. díj – Simon Árpád, Sepsiszentgyörgy, Székely Mikó Kollégium (XI. oszt.) felkészítő tanára Szabó Ünige;
- Dicséret – Baló Tímea, Csíkszereda, Márton Áron Gimnázium (X. oszt.) felkészítő tanára Oltean Éva;
- Dicséret – Csomós Attila, Kézdivásárhely, Nagy Mózes Elméleti Líceum (X. oszt.), felkészítő tanára Rozsnyai Árpád;
- Dicséret – Szász Boglárka, Baróti Szabó Dávid Technológiai Líceum (XI. oszt.) felkészítő tanára Takó Géza;

Ezúton köszönetet mondunk az BBTE, Magyar Kémia és Vegyész-mérnöki Intézete munkatársainak, akik lelkes munkájukkal hozzájárultak a verseny zökkenőmentes lebonyolításához.

PAP Tünde, programszervező

SZAKOSZTÁLYI HÍREK

Tudománytörténeti Szakosztály

Erdélyi tudománytörténeti évfordulók

2014. március–április
(földtan–bányászat)

Százhatvan évvel ezelőtt született az ásványvizek nagy szerelmese és szakértője, **LEMHÉNYI és PARAJDI HANKÓ Vilmos (Parajd 1854. március 2–1923. november 21. Budapest)**. A kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen szerzett tanári diplomát a Természet-tudományi Karon, 1877-ben. Tanárai közt ott találjuk **FLEISCHER Antalt (1845–1877)** vegytanból, **ABT Antalt (1828–1902)** fizikából és **KOCH Antalt (1843–1927)** ásvány–földtanból. Ők, a három Antal, hatottak rá a leginkább, valójában további pályáját határozta meg. A dévai Főreál Gimnáziumba került tanárnak. 1879-ben, állami ösztöndíjjal, Némethonban folytatta tanulmányait, olyan professzorok irányítása alatt, mint **Robert Wilhelm BUNSEN (1811–1899)**, **Gustav Robert KIRCHHOFF (1824–1887)**, vagy **Justus von LIEBIG (1803–1873)**. Elemző vegytanból így feltarisznyázva, hazatérte után nekilátott az ásványvíz-elemzéseknek. E munkájában a vidéki állás egyre feszítőbben korlátozta, így 1885-ben kérvényezte a Budapestre való áthelyezését. Itt, a II. kerületi Főreál Gimnáziumba került, hol 1907-ben igazgatóvá nevezték ki. 1894-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta. Számátalan ásványvízelemzést közölt szaklapokban, de nagyon sok, a széles olvasóközönséget is megcélzó, a magyarországi és erdélyi ásványvíz- és fürdőügyi kézikönyvet is írt. Népszerűsítő írásai is nagyszámban jelentek meg. Egy, a Székelyföldet bemutató kötete is megjelent, melynek népszerűségére jellemző, hogy 1990 után újranyomták.

Joseph BENIGNI VON MILDENBURG (Bécs 1782. január 20–1849. március 11. Nagyszeben) halálának 115. évfordulóján hajtunk fejet – kicsit bocsánatkérően is – emléke előtt. Bécsben született, katonai pályán töltötte aktív életét, csak obsitos korában telepedett le Nagyszebenben, ahol a helyi német kultúra nagy támogatója lett. Éveken át szerkesztette a *Siebenbürger Bote* című lapot, mely szép számmal közölt természettudományi, így ásvány–földtani írásokat is. Még fiatalon, Bécsben, egy Jászvásárból Erdélyen átvezető újtjáról szóló beszámolójában írt a báznai égő levegőről, vagyis az Erdélyi-medence metángáz-szivárgásáról. Emlékeztünk azonban azzal érdemelte ki leginkább, hogy két könyvében is (1834, 1837) írt országunk földrajzáról, illetve „statistikájáról”, melyben korai adatokat közölt Erdély ásványkincseiről. 1849 márciusában, mikor **BEM József** seregei bevonultak a bevehetetlennek hitt Nagyszebenbe, a magyar forradalmárok túlkapasainak áldozata lett.

MIHÁITZ Istvánról (Árpástó 1897. május 9–1964. március 16. Szeged) már megemlékeztünk két évvel ezelőtt (*EMT tájékoztató*, XXIII/5–6. p. 3–4), most, halálának félszázadik évfordulóján gondolunk rá, kegyelettel.

KISS Lajos (Marosvásárhely 1954. április 26–2004. március 15. Budapest) egyike azon geológus tehetségeknek, aki korán távozott, s tragikus sorsa nem adta meg, hogy képességeinek megfelelően, kiadja magából, a lehetőségeinek akár csak töredékét. Csak közeli, jó barátságunk révén tudom róla ezt állítani, mert látszani, vajha látszik valami belőle, tíz évvel halála után.

(Kevéssel később, **április 26.** lesz hatvan éve, hogy megszületett.) Mélyen kötelességemnek érzem, hogy megszólaljak e két évforduló kapcsán, arra törekedve, hogy legalább minimális ismereteket közöljek honpolgárainak róla.

Kitűnő felkészültségű, de a román hatalom által megbélyegzett tanár fiaként született. Szülővárosában végezte iskoláit, majd 1973-ban jelentkezett geológia szakra a Babeş–Bolyai Tudományegyetemen. 1978-ban, kimagaslóan jó eredménnyel államvizsgázott. Az akkori kihelyezései rendszerben viszonylag jó helyre – bár tehetségéhez mérten szűk keretbe –, a Kolozsvári Földtani Kutató és Feltárási Vállalathoz (IPEG) került. A Radnai-havasokban térképezett szinesfémérc-telepeket keresve. Közben, hatalmas energia-befektetéssel mélyült el az ottani ércesedések genetikai

tisztázásába. Könyvtáryi anyagot rágott át, tanulmányozta a kőzeteket. Geokémiai úton akarta tisztázni a metamorf ércesedések keletkezésének feltételeit. Rendszeres látogatója volt az akkori zárt világunkban elérhető tudományos rendezvényeknek, ahol előadásokat tartott. Így, néhány konferenciakötetbe dolgozatai is belekerültek (sajnos, azoknak a forgalma kicsi). Amikor 1989 decembere után megnyiták az ablakok, s úgy látszott, neki is elérkezett az ideje, pechére beleleveredett a marosvásárhelyi „fekete március” eseményeibe. Félve a bosszútól, az amúgy már elfelejtjeni akart Magyarországra való kitelepedési kérelmének elfogadásával élve, távozott. Az anyaországban sem volt szerencséje. Szakmájában nem jutott kenyérhez. Nem volt tehetsége magát eladni. Fatálisan félreértették, nem ismerték fel, nem tudták mire vélni, az Erdélyben benne felgyülemlett görcsöket – mert Magyarországon kevesen éltek át hozzá hasonló élethelyzeteket. Sokáig munkanélküliként, vagy számítógépes szaktudását értékesítve tengődött. Munkához jutó felesége nélkül elképzelhetetlen lett volna, hogy tovább is foglalkozhasson dédelgetett metamorf érc-genetikai kérdéseivel. Majdnem tíz év után, úgy látszott, hogy a Magyar Állami Vasutak keretében, egy szakmájához közelálló munkakörrel, stabilizálódik a helyzete. Egy oda kötődő szacikke is megjelent. Közben, a Radnai-havasok metamorf folyamataival és ércesedéseivel kapcsolatban tető alá hozott hatalmas munkáját – kiadni nem tudván – angolul CD-re írva, 1999-ben kivitte a Frankfurti nemzetközi Könyvvásárra. Boldogan újságot, hogy munkáját díjazták. Megfeszítetten dolgozott tovább, éjt nappallá téve. 2004. március idusának éjszakáján, a számítógépe előtt, munka közben, lefordult a székről. Lala örökre elnémult.

Adrian MOȚIU (Kolozsvár 1930. augusztus 7–2004. március 20. Kolozsvár), félig magyar zsidó, félig román származású geokémikus, tíz évvel ezelőtt távozott az élők sorából. Politikai nézetei miatt, az erdélyi magyarság nem babékoszörűként tartja számon (a *Vatra* nacionalista szervezet egyik alapítója (1990), majd véresszájú PUNR-s parlamenti szenátor volt 1990–1996

között). De nem vagyunk politikai szervezet, sine ira et studio, róla is megemlékezünk. A Victor Babeş Tudományegyetem Kémia Karát 1953-ban végezte. Egy életen át oktatót azon, majd az egyesített Babeş–Bolyai Tudományegyetemen, geokémiát és geofizikát. 1995-ben nevezték ki professzornak. El kell ismerni, a katedrán megnyerő volt, a diákok kedvelték. Egyetemi tankönyve a Föld fizikájáról 1986-ban jelent meg. Geokémiai és kőzetzfizikai szacikkei mellett, ásványtani és érceleptani dolgozatokat is közölt. Különösen érdekesek a gyűrűs (csavart) kristályokról írt tanulmányai.

Franz VON HAUER lovag (Bécs 1822. január 30–1899. március 20. Bécs) nem volt erdélyi, de e hon földtörténetében megkerülhetetlen egyéniség, hiszen **Guido STACHE (1833–1921)** társszerzővel (kiről tavaly már megemlékeztünk: *EMT tájékoztató*, XXIV/3–4. p. 3) korszakváltó monográfiát közölt Erdély földtanáról (1863). A magas tisztséget viselő apa gondosan nevelt

fia 1839-ben iratkozott be a Selmechányi Bányászati Akadémiára, melyet 1843-ban végzett. 1846-ban került **Wilhelm HAIDINGER (1795–1871)** segédként a Bécsi Császári Udvari Múzeumba, ahol 1865-ben főigazgatói kinevezést kapott. A magyarhoni szakirányú szervezkedéseket – valószínű, hogy Selmechányán kiépült baráti kapcsolatainak betudhatóan – nagy befolyásával és jóindulatával, sokban segítette a BACH-korszakban. Ugyancsak 1865-ben, mintegy elismerésként – többek közt – Erdély földtani feltárásiában játszott szerepéért, de az egész monarchia területére vonatkozó munkásságáért is, a római „Lincei” Akadémia tiszteletbeli tagjává választotta. 1866-tól az Osztrák Császári és Királyi Földtani Intézet igazgatója lett. 1886-ban ő indította el a Bécsi Császári Udvari Múzeum évkönyveinek sorozatát (ma is élő kiadvány). Döntő szerepet játszott az Osztrák Birodalom első két átfogó földtani térképének kidolgozásában, de megszerkesztette külön, Erdély földtani térképét is. Emellett, számtalan alapvető tanulmányt írt, mint az Osztrák Birodalom többkötetes ös-lénytani magánrajzát. Erdélyre vonatkozólag is, többtucat írása jelent meg a már említett, igen jelentős monográfiáján (*Geologie Siebenbürgens*) kívül. (Itt jegyzem meg, hogy e mű letölthető a világhálóról, az EMT honlapjáról is.) Érdemei elismeréseként, a Londoni Földtani Társulat is kinttette. Halálakor, **BÖCKH János (1840–1909)** „Geo Cézár”, mint a Magyar Tudományos Akadémia külső tagját, méltóan búcsúztatta. Erdélyben, halála 75. évfordulóján, a kolozsvári **Ion Alexandru MAXIM (1902–1968)** méltatta érdemei szerint. Ma, Bécs egyik központi útvonala viseli nevét.

(folytatás a következő oldalon)

SÁROSPATAKI PATAKI Sámuel (III.), (Kolozsvar) 1765. február 16–1824. április 2. Kolozsvar) hagyományos orvos-dinasztia utolsó-előtti tagja (fia, IV. Pataki Sámuel 23 éves korában meghalt – annak a könyvnek a kiadási évében, melyről alább szó lesz). Miután Kolozsvárt elvégezte a középiskoláit, Göttingenben, Bécsben, végül Pesten tanult, és szerzett orvosi diplomát. Hazatérve, apja mellett kezdte meg orvosi gyakorlatát. 1814-ben Erdély országos főorvosa lett. Orvosi érdemei vitathatatlanok,

de mi nem azért emlegetjük, hanem az erdélyi ásványvizekről kiadott könyve (*Descriptio physico-chemica aquarum mineralium Transsylvaniae*) révén. Egy nagyon értékes, alapos elemzéseket tartalmazó könyv, amelyiknek van egy szépséghibája: az ásványvizelemzések zömét nem PATAKI végezte el, hanem kiváló hozzáértéssel – NYULAS Ferenc től (1758–1808), a korábbi országos főorvostól és jó barátjától kapott terepi felszereléssel –, GERGELYFFY András (1760–1822 [?]). Felszerelését PATAKI – mint főorvos – 1814-ben el is kobozta tőle, ráadásul könyvében sehol nem tüntette fel GERGELYFFY nevét. PATAKI sírját a Házsongárdi temető őrzi.

MEINHARDT Vilmos bányamérnök (Nagyszében 1884. április 8–1964. december 26. Budapest) a Selmecbányai Bányászati Akadémián szerzett oklevelet 1907-ben. Végzése után a mai kis Magyarország területén állt munkába, főleg szénbányászattal foglalkozott (Tatabánya, Ajka, Petőfi-bánya), de nevéhez kötődik Úrkúton a mangánérc-telep felfedezése (1917), és a tim föld- és alumíniumgyártás magyarhoni beindításánál is meghatározó szerepet játszott. 1950-től docensi, majd professzori címmel a Budapesti Műszaki Főiskolán, majd a Miskolci Egyetemen tanított.

PRIMICS György (Zádifalva 1849. április 28–1893. augusztus 9. Belényes), 165. éve született a mai Kárpátalján. Diákként, magát orosz nemzetiségűnek vallotta. Iskoláit Munkácson kezdte, majd a gimnáziumot Ungváron folytatta, de két évvel az érettségi előtt teljesen árva maradt. Háztartásodással tartotta fenn magát, így végezte be középiskolai tanulmányait 1873-ban Kolozsvárt.

Az itteni egyetem Mennyiség–Természettudományi karára iratkozott be. KOCH Antal korán felismerte kiválóságát, szárnya alá vette, és élete végéig támogatta. Szorgalma révén szerzett ösztöndíjából és privátitanítókodásból élt. 1878-ban diplomát szerzett, és ásvány–földtan főszakból doktorált. Ez év őszétől beállt professzora mellé tanársegédnek, hat tanévre. A leghosszabb ideig ő működött ebben a feladatkörben KOCH mellett, aki mindenáron szerette volna oktatóként maga mellett tartani – de minisztériumi engedély hiányában, nem tudta. Már tanársegédei éve alatt 30 tudományos dolgozatot közölt. Sokat terepezett, szívesen ment Erdély legnehezebben járható hegyeibe kutatni. 1884–85-ben a Közoktatásügyi Minisztérium egy éves külföldi ösztöndíjban részesítette. Neves petrológusok, mint Gustav TSCHERMAK (1836–1927) Bécsben, majd Karl Ferdinand ROSENBUSCH (1836–1914) mellett Heidelbergben tanult és dolgozott. Visszatérte után azonban nem jutott fizetéses álláshoz, mint önkéntes geológus, Budapesten a Magyar Királyi Földtani Intézetnek dolgozott, megélhetését szakcikkek csekély honoráriumából fedezve. HERBICH Ferenc (1821–1887) halála után visszatért Kolozsvárra, és átvette az Erdélyi Múzeum őrségéi állását öt évre. A hazai földtan sokat köszönhet neki a Kárpátok kristályos és magmás közetének megismerésében végzett úttörő munkásságáért. 1892 decemberétől a Földtani Intézet végül rendes geológusi állást biztosított számára, így Budapestre távozott. Ám a küzdelmes sorsú PRIMICS életútja nem teljesíthető ki. Első terepi útján, a korábbi nélkülözések és a megfeszített munka következtében szerzett tüdőfajulása, szívmegebetegedéssel is társulva, Belényesen kórházi ágyának döntötte, és 46 évesen meghalt. Temetéséről a Földtani Intézet gondoskodott (sírja, az 1989-es rendszerváltást követően eltűnt). Rövid élete ellenére, hátrahagyott irodalmi munkássága igen gazdag, főleg általános földtani, közzetani és gerinces őslénytani jellegű.

WANEK Ferenc

TÁRSSZERVEZETEINK

Rendezvényei

DUDICH Endre 80 éves

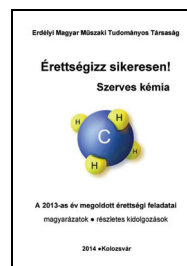
Nagyszabású rendezvénnyel ünnepelte DUDICH Endre tiszteletbeli tagjának 80. születésnapját a Magyarhoni Földtani Társaság.

A tudós családból származó, nagyműveltségű, több mint tíz nyelvet beszélő kutató 66 tudományos és ugyanannyi tudománytörténeti tanulmányt mondhat magáénak. Dolgozott a Magyar Állami Földtani Intézet keretében (1968–1975, majd 1981–1986, mint igazgatóhelyettes, végül 1992–1994, mint a Külkapcsolati Iroda vezetője), közben éveken át a Magyar Tudományos Akadémia Geokémiai Kutató Laboratóriumában (1976–1980, az utolsó két évben, mint csoportvezető), illetve 1986–1992 között, az UNESCO keretében, Párizsban, a Földtudományi Osztályon, diplomáciai státusban. 1993–1995 között az Európai Földtani Társulatok Szövetségének elnöki tisztségét is betöltötte. 1994–2004 között, meghívott előadóként tanított a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karán, Sopronban (e minőségben került Csikszeredába is, mint vendégoktató). Számos külföldi és hazai tudományos szervezet tiszteletbeli tagja.

Az ünnepségen beszédet mondott többek között BAKSA Csaba, a Magyarhoni Földtani Társulat elnöke, FANCSIK Tamás, a Magyar Földtani és Geofizikai Intézet igazgatója, UNGER Zoltán, KECSKEMÉTI Tibor, VITÁLIS György, KOMLOSSY György, hogy csak az erdélyi rendezvényeinket gyakrabban megfordultak nevét említsük. A végén, az ünnepelt is szólt a Magyar Földtani és Geofizikai Intézet dísztermét zsúfolásig megtöltött résztvevőkhöz. Az ünnepséget művészi műsor tette színessé. A záró szeretetvendégség előtt, BREZSNYÁNSZKY Károly, a Magyarhoni Földtani Társulat volt elnöke, a Magyar Állami Földtani Intézet volt igazgatója mondott pohárköszöntőt.

A rendezvényen, hazai magyar geológus társadalmunkat e sorok írója képviselte.

WANEK Ferenc

Megjelent

Érettségizs sikeresen!

címmel a 2013-as év *szerves kémia* érettségi feladatainak magyarázatát és részletes kidolgozását tartalmazó kiadványunk.

A kiadvánnyal kapcsolatosan érdeklődni lehet az EMT kolozsvári titkárságán a +40-264-5904042, 590825 telefonszámokon.

FIKA Megjelent a FIRKA 2013/2014 – 4. száma

A tartalomról: Virtuális valóság • A Tejtrendszer mentén – VII. • A szilícium és szilíciumtartalmú ásványok – II. • Illóolajak antibakteriális hatásának vizsgálata • Alapműveletek mátrixokkal • Ide-oda csúszkálva • Tények, érdekességek az informatika világából • Kémia történeti évfordulók – IV. • Milyen a jó pedagógus? – IV. • Honlap-szemle • Kísérlet, labor • Alfa-fizikusok versenye • Feladatmegoldók rovata • Híradó • Teszt/felmérő.

EMT TÁJÉKOZTATÓ

Szerkesztik: Horváth Erika, Miklós Beáta
Pap Tünde, Prokop Zoltán

Cím: Kolozsvar, 1989. december 21. sugárút
(Magyar u.) 116. sz.

Postacím: 400750 Cluj, O.P. 1, C.P. 140.

Tel./fax: 0264-590825; 0264-594042; 0744-783237

E-mail: emt@emt.ro

Honlap: http://www.emt.ro

Exp.

EMT
RO – 400750 Cluj
O.P. 1, C.P. 140